

Економічна сутність та чинники формування міжнародної конкурентоспроможності національної економіки

Аналізуються внутрішні та зовнішні чинники, які формують міжнародну конкурентоспроможність національної економіки. Основна увага зосереджена на впливі економічних, політичних, технологічних, соціокультурних та природно-географічних чинників. Досліджено, як світові ринкові умови, глобальна конкуренція та економічні інтеграції впливають на економіку країни. Розглянуто значення політичної стабільності та міжнародних норм у контексті економічного зростання. Особлива увага приділяється ролі новітніх технологій і глобальних інновацій, що визначають здатність країни до адаптації та впливу на міжнародну арену. Також виявлено, як культурна сумісність і міжнародна трудова міграція впливають на конкурентні переваги національної економіки. Доведено необхідність використання комплексного підходу до аналізу та стратегічного планування, що призведе до підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни.

Ключові слова: конкурентоспроможність, міжнародна економіка, внутрішні чинники, національна економіка, зовнішні чинники, ефективність, інвестиції.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, коли економічні кордони між країнами стають все більш прозорими, зростає важливість розуміння основ міжнародної конкурентоспроможності. Країни, які здатні ефективно конкурувати на світовому ринку, володіють кращими можливостями для стабільного економічного зростання, залучення інвестицій та покращення життєвого рівня своїх громадян.

Формування міжнародної конкурентоспроможності тісно пов'язане з внутрішніми чинниками національної економіки, такими як стан наукових досліджень і розробок, рівень освіти населення, інфраструктурне забезпечення, ефективність управління, законодавча база, і соціальна стабільність. Економічна сутність міжнародної конкурентоспроможності, зумовлюється здатністю національної економіки продукувати товари та послуги, які за певними критеріями вигідно відрізняються від аналогів, запропонованих іншими країнами. Ці критерії охоплюють широкий спектр показників: від ціни та якості до інноваційності та екологічності продукції. Тому різні чинники відіграють значну роль, включаючи міжнародні торговельні угоди, глобальні економічні тенденції та політичну стабільність.

Отже, вивчення цих аспектів є надзвичайно важливим для розробки дієвих стратегій зміцнення позицій країни на міжнародній арені, що сприятиме підвищенню її економічної незалежності і стабільності. Вирішення цього комплексу питань і визначає актуальність і практичну значущість обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Проблематиці оцінки конкурентоспроможності національної економіки приділяли значну увагу такі визначні учені, як М. Портер [1] та Дж. Сакс [2], які зробили фундаментальний вклад у розробку теоретичних основ цього поняття. З розвитком глобальних процесів вітчизняні вчені, такі як Л. Антонюк [3], Я. Жаліло [4], Б. Квасюк [5], А. Мельник [6], В. Базилевич [7], О. Вартелева [8], М. Синюченко [9], І. Ангелко [10] та інші, збагатили цю сферу численними науковими дослідженнями, включаючи аналіз ключових чинників і розробку пропозицій щодо удосконалення. Однак сучасні зміни у світовому політичному і економічному ландшафті, а також нові виклики, що виникають у контексті глобалізації, ставлять перед науковцями завдання переосмислення концепції «конкурентоспроможність» і пошуку нових чинників, що забезпечують успішну інтеграцію держави у світову економіку.

Метою статті є всебічний аналіз теоретичних та практичних аспектів, що визначають міжнародну конкурентоспроможність країни, а також визначення основних внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на її рівень.

Основні результати дослідження. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки визначається як здатність країни забезпечувати високий рівень життя своїх громадян та утримувати та розширювати свої позиції на світових ринках на основі продуктивності ресурсів та стійкості до зовнішніх збурень. Економічна сутність міжнародної конкурентоспроможності охоплює низку ключових елементів, серед яких: ефективність виробництва, інноваційність, якість товарів і послуг, технологічний розвиток, а також вміння адаптуватися до мінливих умов глобального економічного середовища.

На міжнародну конкурентоспроможність національної економіки впливає широкий спектр факторів, зокрема: рівень макроекономічної стабільності, структура економіки, зовнішньоекономічна діяльність, правова і інституціональна системи, політика уряду в області підтримки виробництва і експорту, рівень освіти і кваліфікації робочої сили. Також важливу роль відіграє здатність країни до інновацій та технологічного розвитку, яка включає інвестиції в дослідження та розвиток, комерціалізацію нових розробок та швидкість впровадження нововведень в промислове виробництво.

Концепція «конкурентоспроможності економіки» зародилась у творах американського економіста Майкла Портера наприкінці ХХ століття. У своїй праці «Конкурентні переваги націй» М. Портер описує конкурентоспроможність як «ефективність, з якою країна використовує свої ресурси, що вимірюється віддачею на одиницю праці або капіталу» [1]. М. Портер також підкреслив, що конкурентоспроможність товарів, галузей і національної економіки є взаємопов'язаними та мають аналізуватися через призму конкурентних переваг, а сама конкуренція являє собою динамічний процес, що адаптується до змін умов і реалій, стимулюючи інновації в товарах, послугах та методах виробництва. За словами М. Портера, в той час, як більшість дослідників розглядають конкурентоспроможність як економічну категорію, її визначення залежить від об'єкта дослідження, тому універсального визначення, що б могло охопити всі економічні об'єкти, не існує. Так, у контексті нашого дослідження на національному рівні, концепція буде використана для аналізу «конкурентоспроможності національної економіки».

Л. Антонюк визначає конкурентоспроможність, як здібність країни до формування підприємницького середовища, що сприяє домашнім виробникам у розвитку та вдосконаленні власних конкурентних переваг, з урахуванням умов вільного і чесного ринку, що забезпечує їм поліпшення позицій у світовій економіці [3].

За висловлюваннями О. Вертелевої, конкурентоспроможність нації залежить від можливості постійно утримувати вагомі позиції у певних нішах міжнародного ринку, базуючись на економічному потенціалі, який сприяє інноваційному та динамічному розвитку. Ключовими умовами для цього є наявність добре структурованої системи ринкових інститутів та гнучкість в адаптації до змін у глобальній економіці, що разом дозволяє країні ефективно реалізувати свої національні інтереси [8].

М. Синюченко аргументує, що конкурентоспроможність національної економіки полягає у здібності країни створювати та розвивати інституційні установки, такі як фінансові, інфраструктурні і наукові системи, що сприяє стабільному та постійно зростаючому економічному прогресу, зокрема через інноваційні зміни, тим самим підвищуючи якість життя і загальний добробут громадян [9].

Наукове розуміння міжнародної конкурентоспроможності включає аналіз показників продуктивності, які порівнюються між країнами за допомогою різноманітних індексів, таких як Індекс глобальної конкурентоспроможності, що публікується Світовим економічним форумом чи показники конкурентоспроможності, які публікує Міжнародний інститут менеджменту. Ці показники дозволяють оцінити, наскільки ефективно країни використовують свої ресурси та можливості порівняно з іншими державами, а також визначити

ключові проблемні зони та можливості для підвищення ефективності та конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Ще в довоєнний період, а саме з 2007 року Міжнародний інститут менеджменту є ексклюзивним представником України в міжнародному дослідженні конкурентоспроможності, яке проводить Інститут розвитку менеджменту (IMD) у Швейцарії. Світовий рейтинг конкурентоспроможності 2021 року, що було опубліковано 17 червня 2021 р., включає дані за 64 країни. Лідерами рейтингу стали європейські країни зі Швейцарією на першому місці, за нею Швеція, Данія та Нідерланди. Сінгапур, який раніше займав перше місце в 2019 та 2020 роках, цього року опустився на п'яте місце. Головними драйверами конкурентоспроможності стали інновації, цифровізація, підтримуючі політики та соціальна згуртованість. Україна в 2021 році посіла 54-те місце, покращивши своє становище порівняно з 60-м місцем у 2017 році. Також були оцінені окремі рейтинги, зокрема, цифровий рейтинг (58 місце) та рейтинг кадрового потенціалу (42 місце), який оцінює здатність країн розвивати та залучати кваліфіковані кадри.

Визначення показників, що характеризують конкурентоспроможність національної економіки, здійснюється за допомогою різноманітних методологічних підходів, які обираються залежно від специфіки оцінюваного рівня.

Серед основних викликів для України наразі можна виділити контроль над COVID-19, стабілізацію ситуації на сході країни, сприяння економічному відновленню через приватно-державне партнерство, особливо в інфраструктурних проєктах, запуск ринків енергії та землі, а також активізацію внутрішнього фондового ринку та системи накопичувальних пенсій [11].

Варто зазначити, що Міжнародний інститут менеджменту пропонує розглядати конкурентоспроможність національної економіки як сферу економічних знань, які забезпечують спроможність країни підвищувати рівень життя та добробуту громадян і сприяти росту додаткової вартості товарів і послуг на рівні підприємств [12].

Конкурентоспроможність можна описати як наявність певних атрибутів у суб'єкта господарювання, які забезпечують йому переваги для інноваційного розвитку та успішної участі в конкурентній діяльності [10]. Відсутність цих атрибутів ускладнює можливість суб'єкта ефективно конкурувати на тривалій термін. Таким чином, конкурентоспроможність також можна розглядати як здібність країни відстоювати свої позиції на міжнародній арені, як у внутрішньому, так і зовнішніх ринках. Успіх держави у цьому контексті залежить від присутності конкурентоспроможних галузей та їх ефективної інтеграції з іншими ринковими факторами.

Основним макроекономічним драйвером підвищення міжнародної конкурентоспроможності є застосування цілеспрямованих заходів в рамках підтримки міжнародної торгівлі. Це охоплює використання політично-правових, інформаційно-аналітичних та економічно-фінансових інструментів, особливо важливих в умовах сформованої глобальної торговельної системи.

На сьогодні можна визначити кілька основних важелів впливу на міжнародну конкурентоспроможність національної економіки, які можна розділити на внутрішні та зовнішні чинники (рис. 1).

Внутрішні чинники формування міжнародної конкурентоспроможності національної економіки становлять важливу частину, адже вони впливають на спроможність країни забезпечити стабільне та ефективне використання ресурсів для задоволення вимог глобального ринку. Основні внутрішні чинники можна поділити на кілька основних категорій: економічні, політичні, соціальні та технологічні.

До економічних чинників належать:

- макроекономічна стабільність, а саме стабільність валюти, контроль інфляції, бюджетний баланс та загальна економічна політика впливають на інвестиційний клімат і здатність країни приваблювати закордонні інвестиції;

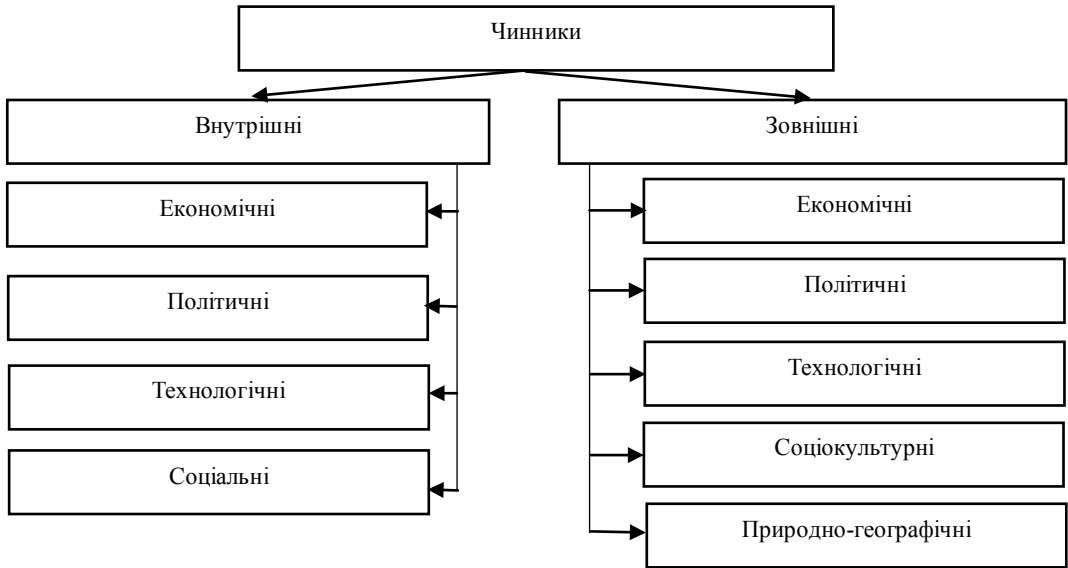

Рис. 1. Основні чинники формування міжнародної конкурентоспроможності національної економіки
Джерело: сформовано автором.

- рівень державного регулювання, зокрема прозорість законодавства, ефективність урядових структур та мінімізація бюрократичних перешкод забезпечують сприятливе середовище для бізнесу;
  - фінансовий ринок в частині розвитку фінансових інституцій та ринків, наявність фінансових інструментів та їх доступність для підприємств, які впливають на можливості фінансування інновацій та розширення діяльності.
Серед основних політичних чинників:
    - політична стабільність, коли стабільний політичний клімат сприяє тривалому плануванню та інвестиціям, тоді як політична невизначеність може стримувати розвиток;
    - підтримка держави, зокрема урядові програми підтримки експорту, захисту внутрішнього ринку та розвитку ключових галузей впливають на здатність країни конкурувати на міжнародному рівні.
  - Технологічні чинники:
    - інновації та технологічний розвиток в частині інвестицій у наукові дослідження та розробки, застосування новітніх технологій і вдосконалення виробничих процесів є ключем до підвищення конкурентоспроможності;
    - інформаційні технології, а саме розвиток ІТ-сектору та інтеграція цифрових технологій в усі аспекти економічного життя зміцнюють позиції країни на світовому ринку.
  - І останні соціальні чинники:
    - кваліфікація робочої сили – рівень освіти та професійної підготовки, що впливає на продуктивність праці та інноваційну активність;
    - соціальна стабільність та культура, а саме соціальна згуртованість, культурні аспекти та громадянське суспільство, що впливають на внутрішнє середовище для розвитку бізнесу.
- Усі ці чинники враховуються при формулюванні стратегій розвитку національної економіки для підвищення її міжнародної конкурентоспроможності, що дозволяє країні не лише адаптуватися до змінних умов світової економіки, а й активно впливати на них.

Зовнішні чинники формування міжнародної конкурентоспроможності національної економіки є критично важливими, адже вони безпосередньо впливають на спроможність країни конкурувати на світовому ринку. Ці чинники

як і внутрішні розділені на кілька основних груп, а саме: економічні, політичні, технологічні, а також соціокультурні та природно-географічні.

І так, до економічних чинників належать:

- світові ринкові умови – зміни в цінах на сировину, валютні коливання та інфляційні процеси у світі безпосередньо впливають на торговельний баланс країни;
- глобальна конкуренція – вступ нових конкурентів на ринок та розвиток міжнародних корпорацій можуть змінити ринкову динаміку та структуру попиту на продукцію національних компаній;
- економічні інтеграції – участь у міжнародних економічних угодах та інтеграційних об'єднаннях, таких як ЄС, NAFTA, сприяє збільшенню торговельних потоків та інвестицій.

До політичних чинників належать:

- міжнародна політика та стабільність – політичні конфлікти, санкції, торговельні війни та дипломатичні відносини можуть мати значний вплив на міжнародну конкурентоспроможність;
- міжнародні норми та стандарти – вимоги до дотримання міжнародних стандартів якості, екологічних норм та трудового законодавства впливають на умови здійснення зовнішньої торгівлі.

Серед основних технологічних чинників:

- розвиток науково-технічних інновацій – це світові тенденції у науці та технологіях, такі як цифровізація, штучний інтелект, можуть як створювати нові можливості, так і висувати виклики для національної економіки;
- доступність сучасних технологій – це ступінь інтеграції національної економіки у світовий технологічний простір визначає її здатність до інновацій та конкуренції.

Соціокультурні чинники це:

- культурна сумісність та сприйняття, коли культурні особливості можуть впливати на міжнародну діяльність підприємств, особливо у сфері споживчого ринку та маркетингу;
- міжнародна трудова міграція, як зміни в міграційних потоках працівників можуть впливати на ринок праці та продуктивність праці в країні.

І природно-географічні чинники це географічне розташування, а саме доступність до морських шляхів, ресурсні бази, кліматичні умови, що є важливими для деяких видів економічної діяльності країни.

Розуміння та аналіз цих зовнішніх чинників є необхідним для розробки ефективних стратегій, що спрямовані на підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки.

Деякі з основних чинників, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності національних економік, включають готовність до прийняття інновацій та спроможність швидко адаптуватися до змін у глобальному попиті і виробничих структурах. Сучасні розвинуті економіки, що демонструють успіх, зазвичай опираються на передові технології у сферах менеджменту, організаційних інновацій і стратегічного розвитку, створюючи при цьому сприятливі умови для впровадження і використання новітніх технологій. Країни, які розвивають внутрішні можливості для інновацій та відновлення, набувають стійких конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Вони зменшують залежність від низькокваліфікованої праці, замість цього зосереджують зусилля на розвитку кваліфікації робочої сили і розширенні застосування технологічних інновацій, що підвищує ефективність виробництва. Ці заходи сприяють послідовному розвитку потенціалу економіки, забезпечуючи сталий прогрес у соціальній, економічній та технічній сферах [10].

Отже, міжнародна конкурентоспроможність національної економіки визначається як її спроможність формувати національне бізнес-середовище у рамках відкритого та справедливого ринку, де місцеві виробники мають можливість постійно розвивати свої конкурентні переваги [13]. Це дозволяє їм стабілізувати та вдосконалювати свої позиції у визначених сегментах світового

ринку завдяки міцному економічному потенціалу, інноваційності, розвинутій системі ринкових механізмів, наявності значного інтелектуального капіталу, інвестиційних ресурсів, а також гнучкому реагуванні на зміни у світовій економіці. Таке середовище сприяє диверсифікації виробництва та забезпечує реалізацію національних інтересів, що підтримує економічну безпеку та підвищує життєвий стандарт громадян.

Висновки. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки охоплює багатогранний аналіз продуктивності ресурсів, інновацій та стійкості країни до зовнішніх збурень, які разом визначають її спроможність забезпечувати високий рівень життя громадян і розширювати свої позиції на світових ринках. Основу цього складають макроекономічна стабільність, інноваційність, ефективне використання ресурсів, а також гнучкість у відповідях на зміни в глобальному економічному середовищі. Розуміння конкурентоспроможності вимагає аналізу конкурентних переваг і динамічної адаптації до нових реалій з метою стимулювання інновацій та розвитку, що є ключем до успішного функціонування національної економіки в міжнародному контексті.

Список використаних джерел

1. Porter M. E. *The Competitive Advantage of Nations*. NY: Free Press, 1990.
2. Sachs J. *Macroeconomics in the Global Economy*. Colorado: Wetview Press, 2003.
3. Антонюк Л. Л. *Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації*. монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 273 с.
4. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / ред. Я. А. Жаліло. Київ: НІСД, 2005. 388 с.
5. Квасюк Б. Є. *Конкурентоспроможність національної економіки*. Київ: Фенікс, 2005. 582 с.
6. Мельник А. Ф., Васіна А. Ю., Желюк Т. Л., Попович Т. М. *Національна економіка*. Київ: Знання, 2011. 463 с.
7. Базилевич В. М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції АПК на міжнародному рівні. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (6). С. 919–922.
8. Вертелева О. В. Фактори міжнародної конкурентоспроможності України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2016. № 3. С. 33-48.
9. Синюченко М. І. Конкурентоспроможність національної економіки: дослідження ефективності факторів зростання. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7. С. 14-17.
10. Ангелко І. В. Методичні підходи оцінки міжнародної конкурентоспроможності країн. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 2. Т. 1. С. 205-209.
11. Данько В. Рейтинг конкурентоспроможності: МІМ вкотре представив Україну в дослідженні IMD. *European Business Association*: сайт. 02.08.2021. URL: <https://eba.com.ua/rejtyng-konkurentnospromozhnosti-mim-vkotre-predstavyyv-ukrayinu-v-doslidzhenni-imd/>
12. KOF Globalisation Index. *KOF Swiss Economic Institute*: Website. 2023. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch>
13. Уніят А. Критерії та оцінка конкурентоспроможності країн на міжнародному рівні. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 2. С. 7-13.

References

1. Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. NY: Free Press.
2. Sachs, J. (2003). *Macroeconomics in the Global Economy*. Colorado: Wetview Press.
3. Antonyuk, L. L. (2004). *Mizhnarodna konkurentospromozhnist' krayin: teoriya ta mekhanizm realizatsiyi [International competitiveness of countries: theory and implementation mechanism]*. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
4. Zhalilo, Ya. A. (Ed.) (2005). *Konkurentospromozhnist' ekonomiky Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi [Competitiveness of the Ukrainian economy in the conditions of globalization]*. Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
5. Kvasyuk, B. Ye. (2005). *Konkurentospromozhnist' natsional' noyi ekonomiky [Competitiveness of the national economy]*. Kyiv: Phoenix. [in Ukrainian].
6. Melnyk, A. F., Vasina, A. Yu., Zhelyuk, T. L., & Popovych, T. M. (2011). *Natsional' na ekonomika [National Economy]*. Kyiv: Znannya. [in Ukrainian].
7. Bazylevych, V. M. (2015). Shlyakhy pidvyshchennya konkurentospromozhnosti produktsiyi APK na mizhnarodnomu rivni [Ways to increase the competitiveness of agricultural products at the international level]. *Molodyy vchenyy – A young scientist*, 2 (6), 919–922. [in Ukrainian].
8. Vertelyeva, O. V. (2016). Faktory mizhnarodnoyi konkurentospromozhnosti Ukrayiny [Factors of international competitiveness of Ukraine]. *Visnyk Kyivivs'koho natsional' noho torhovel' no-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics*, 3, 33-48. [in Ukrainian].

9. Synyuchenko, M. I. (2014). Konkurentospromozhnist' natsional'noyi ekonomiky: doslidzhennya efektyvnosti faktoriv zrostannya [Competitiveness of the national economy: research on the effectiveness of growth factors]. *Biznes Inform – Business Inform*, 7, 14-17. [in Ukrainian].
10. Anhelko, I. V. (2014). Metodychni pidkhody otsinky mizhnarodnoyi konkurentospromozhnosti krainy [Methodical approaches to assessing the international competitiveness of countries]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu – Bulletin of the Khmelnytskyi National University*, 2 (1), 205-209. [in Ukrainian].
11. Danko, V. (2021, Aug 02). Reytynh konkurentospromozhnosti: MIM vktre predstavlyv Ukrainu v doslidzhenni IMD [Competitiveness rating: IIM once again presented Ukraine in the IMD study]. *European Business Association: Website*. URL: <https://eba.com.ua/rejtyng-konkurentospromozhnosti-mim-vktre-predstavlyv-ukrainu-v-doslidzhenni-imd/> [in Ukrainian].
12. KOF Globalisation Index (2023). *KOF Swiss Economic Institute: Website*. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch>
13. Uniyat, A. (2009). Kryteriyi ta otsinka konkurentospromozhnosti krainy na mizhnarodnomu rivni [Criteria and evaluation of the competitiveness of countries at the international level]. *Halyts'kyi ekonomichnyy visnyk – Galician Economic Herald*, 2, 7-13. [in Ukrainian].

Bilyk R. S., Bilyk D. R., Havrylyuk O. V. Economic nature and factors of shaping the international competitiveness of the national economy.

It is increasingly important to understand the fundamentals of international competitiveness in today's globalized world, when economic borders between countries are becoming increasingly transparent. Countries that can compete effectively in the global market have better opportunities for stable economic growth, investment attraction, and improvement of the living standards of their citizens. The article aims to provide a comprehensive analysis of the theoretical and practical aspects determining the international competitiveness of a country and to identify the main internal and external factors influencing its level. The article analyzes the internal and external factors that shape the international competitiveness of the national economy. The focus is on the impact of economic, political, technological, socio-cultural, natural, and geographical factors. The article examines how global market conditions, global competition, and economic integration influence the country's economy. The importance of political stability and international norms in the context of economic growth is considered. Special attention is paid to the role of the latest technologies and global innovations that determine the country's ability to adapt and influence the international arena. The authors also reveal how cultural compatibility and international labor migration influence the competitive advantages of the national economy. The article proves the necessity of using an integrated approach to analysis and strategic planning, which will lead to an increase in the country's international competitiveness. The authors define the international competitiveness of the national economy as the ability of a country to ensure a high standard of living for its citizens and to maintain and expand its position in world markets based on resource productivity and resilience to external disturbances. The economic nature of international competitiveness covers a number of key elements, including production efficiency, innovation, quality of goods and services, technological development, and the ability to adapt to the changing conditions of the global economic environment.

Keywords: competitiveness, international economy, internal factors, national economy, external factors, efficiency, investment.

Білик Руслана Сергіївна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (e-mail: ruslanaosadchuk21@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4006-8416>).

Bilyk Ruslana Serhiyivna – Dr.Sci. (Econ.), Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of international economics of the Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.

Білик Діана Ростиславівна – студентка кафедри міжнародних економічних відносин Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (e-mail: dianabiluk22@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-8241-9879>).

Bilyk Diana Rostyslavivna – Student of the Department of international economic relations of the Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman.

Гаврилюк Оксана Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (e-mail: o.gavriulyuk@chnu.edu.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8694-7251>).

Havrylyuk Oksana Volodymyrivna – Ph.D. (Econ.), Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of international economics of the Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Надійшло 17.01.2024 р.